

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

15 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Violina Munteanu, în numele părții vătămate XxxX împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 ianuarie 2020, în cauza penală în privința lui

Iurciuc Alexandru xxxxx, născut la xxxxxx, originar și domiciliat în orașul xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 24.06.2019-31.10.2019;

instanța de apel: 02.12.2019-29.01.2020;

instanța de recurs ordinar: 25.05.2020-15.12.2020.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Edineț, sediul Briceni din 31 octombrie 2019, cauza a fost examinată în ordinea dispozițiilor art. 364¹ Cod de procedură penală, Iurciuc Alexandru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin.(1) Cod penal cu stabilirea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe un termen de 150 (una sută cincizeci) ore.

Acțiunea civilă depusă de XxxX a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a reținut că, la data de 23 decembrie 2019 în jurul orelor 21.00, Iurciuc Alexandru, aflându-se în incinta restaurantului „xxx” situat în orașul xxx, în urma unui conflict cu XxxX, i-a aplicat cu mâinile și picioarele multiple lovituri peste corp. Ulterior, în curtea restaurantului „Pрут”, Iurciuc Alexandru din nou, cu mâinile și picioarele, i-a aplicat lui XxxX multiple lovituri peste corp. Conform raportului de expertiză judiciară nr.xxxx din xxxX lui XxxX i-au fost cauzate leziuni corporale: traumatism cranio-cerebral închis bilateral, manifestat prin comoție cerebrală; fractura multe-

fragmentară înfundată a osului maxilar pe stânga, conținut hemoragie sinusul maxilar pe stânga; fractura peretelui inferior al orbitei pe stânga; fractura oaselor nazale cu deplasare; fractura coronară dinților 2 și 3 de pe maxila pe dreapta; echimoze peri-orbitale bilateral; hemoragii sub-conjunctivale; edem al țesuturilor moi la nivelul feței, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, ce au condiționat o dereglare a sănătății de lungă durată și se califică ca vătămare corporală medie.

3. *Sentința a fost atacată cu apel de către* vătămată Xxxx prin care a solicitat casarea parțială a sentinței instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care acțiunea civilă să fie admisă și încasat prejudiciul moral integral.

3.1. În motivarea apelului partea vătămată Xxxx a invocat că:

- instanța de fond s-a limitat doar la alegațiile inculpatului privind aprecierea acestui prejudiciu ca fiind moral și material, neluând în calcul situația de fapt și consecințele comiterii acestei infracțiuni;

- nu poate aprecia inculpatul mărimea compensării prejudiciului cauzat prin infracțiunea comisă de el, deoarece suferințele au fost cauzate lui în calitate de parte vătămată;

- aprecierea instanței este una necorespunzătoare în raport cu circumstanțele cauzei și calitatea procesuală a părților;

- în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului, el suportă consecințele și are osul feței desfigurat, ceea ce nu mai poate fi restabilit nici prin intervenții chirurgicale. Până în prezent, el trăiește cu clipsă metalică în osul peretelui maxilar. În asemenea circumstanțe, hotărârea instanței este una absolut ilegală în ce privește respingerea acțiunii civile, potrivit căreia se solicită încasarea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune;

- nu este de competența inculpatului să aprecieze mărimea cheltuielilor suportate de el pentru tratament și cheltuieli de asistență juridică, or, instanței i-au fost prezentate bonuri de plată ce confirmă cheltuielile suportate și în acest sens, instanța urma să de-a o apreciere corectă circumstanțelor cauzei și consecințele infracțiunii comise de inculpat;

-reieșind din faptul că inculpatul în scopul atenuării pedepsei a dorit benevol să restituie o parte a prejudiciului, el a acceptat, însă acest fapt nu înseamnă că a renunțat total la pretenții. Astfel, el doar a diminuat mărimea acestui prejudiciu;

- nu a avut posibilitatea să prezinte confirmarea tuturor cheltuielilor suportate pentru tratament și intervențiile chirurgicale efectuate. Deci, doar o parte minimă a bonurilor a fost posibil de prezentat, dar cheltuielile au

fost mult mai mari;

- consecințele în urma infracțiunii au fost enorm de grave pentru el, astfel, potrivit tomografiei computerizate a creierului, s-a evidențiat starea lui după intervenția chirurgicală și anume: fractura oaselor nazale, paramedian pe stîngă se determină corp străin cu densitatea de 870-+1900 UH de dimensiuni 2,2x0,8 cm. Fractura planseului orbital cu deplasare neînsemnată intrasinusal a unui fragment osos mic de 0,4 cm, diastaza 0,2 cm. Emfizem al țesuturilor moi periorbital pe stînga, bule aerice unice intraorbital pe stînga. Conținutul orbitelor este normal. Fractura peretelui medial al sinusului maxilar stîng. Pe peretele anterior al sinusului maxilar pe stînga se determina clipsa metalică, inferior acesteia se determină defect osos de dimensiunea 1,9x1,3 cm. Îngroșarea mucoasei sinusului maxilar pe stînga și celulelor etmoidale. Formațiuni heterodense intracerebrale nu se evidențiază. Emisferele cerebrale și cerebelul au santurie corticale adâncite, spabarahnoidal dilatată. Dilatarea ușoară a spațiului subarahnoidal;

- prin fracturarea multiplă a oaselor din regiunea feței, în scopul restabilirii aspectului fizic al acesteia, i-au fost implantate obiecte de metal, care sunt și în prezent în corpul lui și care îi creează disconfort. Totodată acestea îi provoacă și alte incomodități;

-menționează că din cauza vătămarilor corporale cauzate, o parte a feței și în prezent rămâne a fi amorțită, motiv din care are probleme de igienă, alimentație și altele. Faptele menționate, îi provoacă atât dureri fizice cât și morale;

- prin multiplele fracturi ale feței, în urma intervenției chirurgicale, multiple fragmente de os au fost extrase, în locul cărora a rămas loc gol,

- acțiunile inculpatului i-au cauzat probleme de sănătate care nu mai pot fi vindecate, prin urmare implantele de metal urmează a fi pe tot restul vieții, în corpul lui;

- mai mult, vătămarile corporale aplicate de inculpat au avut loc într-un loc public în prezența a mai multor oameni. Astfel, fiind lovit cu pumnii și picioarele de inculpat în loc public, pe lângă suferințele fizice, i-au mai fost cauzate și suferințe morale, înjosire, pierderea încrederii în sine, frică, pătarea reputației, pierderea aspectului estetic;

- urmările cauzate de forța fizică aplicată de inculpat față de el, rămân a fi pentru tot restul vieții. Problemele de sănătate cauzate de aceste leziuni, vor persista mereu, or, restabilirea osului care a fost înlăturat prin intervenția chirurgicală, este imposibilă. El, fiind la o vârstă tânără este afectat moral de consecințele cauzate de leziunile corporale, fapt ce îi creează impedimente de reintegrare în societate și de a duce o viață la fel ca

în trecut. Aceste, fapte au consecință și asupra vieții lui personale, or, din cauza umilinței și a disfuncției feței, îi este greu să creeze o familie;

- în temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu;

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 ianuarie 2020 a fost admis apelul declarat de partea vătămată XxxX reprezentat de avocatul Munteanu Violina împotriva sentinței Judecătorei Edineț, sediul Briceni din 31 octombri 2019, casată parțial sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri în latura civilă, potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează: admite parțial acțiunea civilă înaintată de partea vătămată XxxX și încasează suplimentar de la Iurciuc Alexandru în folosul lui XxxX prejudiciul moral în mărime de 20000 (douăzeci mii) lei. În rest se mențin dispozițiile instanței de fond.

4.1 *Instanța de apel a statuat că, judecând cauza penală instanța de fond, deși a adoptat soluție de condamnare a inculpatului în faptele incriminate, nu a respectat normele procesuale referitor la judecarea acțiunii civile depusă de partea vătămată XxxX în latura solicitării de încasare a prejudiciului moral, ca rezultat eronat s-a pronunțat privind respingerea acțiunii civile în latura încasării prejudiciului moral, de fapt nefiind soluționată acțiunea în latura dată, deoarece în cazul dat urmau de fapt a fi admise pretențiile părții vătămate, cu încasarea prejudiciului moral, ținând cont de circumstanțele stabilite pe caz și de persoana vinovată.*

Instanța de apel a constatat că, în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului Iurciuc Alexandru privind vătămarea intenționată medie a integrității corporale față de partea vătămată XxxX, ultimului i-au fost cauzate leziuni corporale care se califică ca vătămare corporală medie cu dereglarea sănătății de lungă durată, în același timp părții vătămate i-a fost cauzat prejudiciu moral, manifestat prin suferințe psihice și fizice pe care le-a suportat, ținând cont de gravitatea vătămării corporale medie cauzate, sub formă de traumatism cranio-cerebral închis bilateral, manifestat prin comotie cerebrală; fractura multe-fragmentară înfundată a osului maxilar pe stânga, conținut hemoragie sinusul maxilar pe stânga; fractura peretelui inferior al orbitei pe stânga; fractura oaselor nazale cu deplasare; fractura coronară dinților 2 și 3 de pe maxila pe dreapta; echimoze peri-orbitale bilateral; hemoragii sub-conjunctivale; edem al țesuturilor moi la nivelul

fetei, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

În această ordine de idei, a notat că, lui Xxx i-a fost adusă daună morală, deoarece însuși faptul de a fi bolnav și prejudiciat implică o suferință psihică, ce presupune necesitatea unei compensații.

Criteriul general invocat de CEDO, în vederea determinării cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral și material cauzat, constă în aceea că despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora. În situația daunelor morale, datorită naturii lor nepatrimoniale, o evaluare exactă a acestora în bani nu este posibilă, întinderea despăgubirilor stabilindu-se prin apreciere raportată la elementele de fapt. CEDO, atunci când acordă despăgubiri morale, nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate.

Instanța de apel a menționat că, prejudiciul moral este evident și care necesită recuperare, însă suma de 11600 lei indicată de instanța de fond ca prejudiciu moral este o sumă prea mică, ținând cont de gravitatea medie a vătămării și suferințele aduse părții vătămate, fiind astfel diminuat prejudiciul moral cauzat părții vătămate.

Totodată suma solicitată de partea vătămată de 150000 lei este o sumă exagerată și încalcă principiul general al echității, care ar constitui un venit nejustificat, astfel că suma suplimentară de 20000 lei din partea inculpatului cu titlu de prejudiciu moral pentru partea vătămată, ca surplus la suma de 11600 lei indicată de instanța de fond, este în raport cu suferințele suportate de partea vătămată și va aduce satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat, în legătură cu ce pretențiile părții vătămate se admit în măsura indicată, cu casarea parțială a sentinței în latura civilă, cu adoptarea unei soluții noi, în aspectul nominalizat, în rest cu menținerea sentinței instanței de fond.

Instanța de apel a concluzionat că, pretențiile invocate de partea vătămată în latura încasării sumei de 150000 cu titlu de prejudiciu moral pentru acțiunile inculpatului, nu pot fi admise, constituind o sumă exagerat de mare, astfel că afirmațiile invocate în sensul dat se resping ca declarative.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Violina Munteanu, în numele părții vătămate Xxx, prin care invocând temeii pentru recurs *pct. 6), 15)* din dispozițiile art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 ianuarie 2020 în latura respingerii acțiunii civile,

rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă integral.

5.1. În susținerea recursului avocatul Violina Munteanu, în numele părții vătămate Xxx a invocat că:

- la examinarea acestei cauze penale, atât instanța de fond cât și cea de apel au constat comiterea infracțiunii prevăzute la art. 152 alin. (1) Cod penal de către Iurciuc Alexandru;

- instanța de apel a constat că prin infracțiune părții vătămate i-au fost cauzate leziuni corporale medii, dar motivarea soluției contrazice dispozitivul deciziei instanței de apel din 29 ianuarie 2020;

- instanța de apel a constatat gravitatea consecințelor cauzate părții vătămate Xxx de către inculpat prin fapta infracțională, aceasta a refuzat încasarea integrală a prejudiciului cauzat părții vătămate. Suma prejudiciului moral încasat în beneficiul părții vătămate nu este proporțională cu prejudiciul provocat părții vătămate prin infracțiunea comisă de inculpat;

- prin acțiunile infracționale a inculpatului a avut loc o imixiune în viața privată a părții vătămate. Or, CEDO prin art. 8 consacră mai multe obligații pozitive în sarcina statelor, inclusiv asigurarea inviolabilității fizice;

- odată ce instanțele de judecată inferioare au constat comiterea acestei infracțiuni față de partea vătămată, se prezumă și constatarea recunoașterii încălcării art. 8 CEDO, motiv din care se impune și acordarea unui prejudiciu moral echitabil, ca fiind un remediu corespunzător și suficient.

- consecințele pentru partea vătămată sunt extrem de grave, potrivit tomografiei computerizată a creierului;

- prin fracturarea multiplă a oaselor din regiunea feței, în scopul restabilirii aspectului fizic al acesteia, i-au fost implantate obiecte de metal, care sunt și în prezent în corpul lui și care îi creează disconfort. Totodată acestea îi provoacă și alte incomodități;

- din cauza vătămarilor corporale cauzate, o parte a feței și în prezent rămâne a fi amorțită, motiv din care are probleme de igienă, alimentație și altele;

- cu toate că instanța de apel a constat gravitatea faptei infracționale și a constat cauzarea unui prejudiciu față de partea vătămată, instanța de apel nu a oferit lui Xxx un prejudiciu echitabil, astfel motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

6. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, pe marginea recursului declarat, inculpatul Iurciuc Alexandru, a depus referință invocând că sumele pretinse de către partea

vătămată Xxx privind mărimea prejudiciului moral, sunt exagerate, excesive în raport cu prejudiciul suportat.

7. Judecând recursul ordinar pe baza materialelor din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit conchide că recursul ordinar declarat, urmează a fi admis, în latura civilă, în partea încasării daunei morale, cu casarea deciziei în această parte și dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Soluția instanței de recurs în drept, se fundamentează pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, când eroarea admisă nu poate fi corectată la această etapă a procedurilor.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze total, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

Totodată, Colegiul evidențiază și prevederile art. 414 Cod de procedură penală, în care se stipulează asupra căror chestiuni de fapt și de drept urmează să se expună instanța, la etapa judecării cauzei în procedura de apel.

În acest context este relevant de specificat că, la judecarea apelului, în conformitate cu art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

Potrivit art. 220 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil și ale altor domenii de drept.

În această consecutivitate și cu referire la recursul declarat în partea dezacordului cu soluția instanței de apel în partea acțiunii civile (pct. 5.1. din decizie), se reține, că instanța de apel nu a respectat întocmai prescripțiile de drept nominalizate, or quantumul daunei morale care a fost atribuit părții vătămate Xxxx, a fost estimat inechitabil în raport cu prejudiciile cauzate acestuia, (pct. 4. din decizie), astfel stabilindu-se în hotărârea atacată omisiuni ce nu pot fi înlăturate de către instanța de recurs.

Astfel, potrivit art. 2037 alin. (1), (2) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral *le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială*, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Colegiul penal lărgit menționează că, instanța de apel nu a ținut cont de importanța valorii morale lezate pentru partea vătămată Xxxx, or, la stabilirea quantumului compensației pentru prejudiciul moral cauzat, instanța de apel urma să evalueze atât despăgubirea destinată reparării acestuia, cât și prejudiciul moral suferit de persoana vătămată (*caracterul și gravitatea suferințelor fizice sau psihice*), deoarece fiecare persoană vătămată acordă o prețuire diferită valorilor lezate.

Colegiul penal lărgit reține că, atât în cererea de recurs, cât și în acțiunea civilă, partea vătămată Xxxx a indicat direct despre suferințele psihologice suportate, care însă nu au fost apreciate la justa valoare, prin ce, evident a fost încălcată practica CEDO cu referire la art. 6 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, unde în hotărârea *Tonchev vs Bulgaria* din 19.11.2009, CEDO, a fost recunoscut încălcarea art. 6 CEDO prin nesoluționarea

acțiunii civile în procedura penală și a statuat, că „în situația în care sistemul intern permite reclamantilor să introducă o acțiune civilă alăturată procesului penal, statul are obligația să se asigure că aceștia se bucură de garanțiile fundamentale prevăzute de art. 6 ale Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04 noiembrie 1950”.

În acest sens, Colegiul penal lărgit reține că, conform raportului de expertiză judiciară nr.201902D0014 din 23 ianuarie 2019, în rezultatul acțiunilor inculpatului Iurciuc Alexandru, părții vătămate XxxX i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de: *traumatism cranio-cerebral închis bilateral, manifestat prin comoție cerebrală; fractura multe-fragmentară înfundată a osului maxilar pe stânga, conținut hemoragie sinusul maxilar pe stânga; fractura peretelui inferior al orbitei pe stânga; fractura oaselor nazale cu deplasare; fractura coronară dinților 2 și 3 de pe maxila pe dreapta; echimoze peri-orbitale bilateral; hemoragii sub-conjunctivale; edem al țesuturilor moi la nivelul feței*, circumstanțe care impun concluzia că, de rând cu vătămările corporale, părții vătămate XxxX i-au fost cauzate și suferințe psiho-emoționale.

De asemenea, fotografiile anexate la materialele cauzei, reflectă imagini șocante cu starea în care s-a aflat partea vătămată XxxX după maltratarea la care a fost supusă din partea inculpatului Iurciuc Alexandru, (f. d. 195-196 Vol.I).

Din aceste considerente, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să găsească echilibru între compensarea echitabilă a persoanei prejudiciate prin infracțiune cât și respectarea drepturilor și intereselor inculpatului.

8. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia; să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual - penale asupra motivelor esențiale invocate în apel de către partea vătămată XxxX, nominalizate și în prezenta decizie, precum și în măsura competenței asupra argumentelor invocate în cererea de recurs de către avocatul Violina Munteanu, în numele părții vătămate XxxX, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Violina Munteanu, în numele părții vătămate Xxxx, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 29 ianuarie 2020, în cauza penală în privința lui *Iurciuc Alexandru xxxx*, în partea încasării daunei morale, și dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, decizia contestată se menține, fiind irevocabilă în această parte.

Decizia, în partea dispunerii rejudecării cauzei, nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **14 ianuarie 2021**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena